

»O tem je treba govoriti«

Spominski dogodek V Kobaridu so obeležili 79. obletnico izginotja novinarja in politika Andreja Slavka Uršiča. Slavnostna govornica je bila državna sekretarka Helena Jaklitsch, nastopili so tudi predstavniki organizatorjev, Uršičev nečak in zgodovinar Jernej Vidmar

KOBARID »Kako naj se kot narod, kot država ob polnosti uresničujemo, če nas tako močno bremenijo preteklost, njene krivice in njen molk? O tem, kar se nam je zgodilo, je treba govoriti, ne senzacionalistično, ne z mitološkim pridihom, temveč s spoštljivim dialogom, argumentiranim, zavezanim k resnici.«

S temi besedami je državna sekretarka na Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovene v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch v petek kot slavnostna govornica na prireditvi v Kobaridu ob 79. obletnici izginotja časnikarja in politika Andreja Slavka Uršiča eno od mnogih tragičnih epizod povojnega obdobja v Sloveniji postavila v širši zgodovinski in aktualni kontekst. Slovesnost sta pripravila Krožek Anton Gregorčič iz Gorice in Združenje za Vrednote slovenske osamosvojitve Severna Primorska v sodelovanju z Občino Kobarid, Svetom slovenskih organizacij, stranko Slovenska skupnost, Zvezo slovenske katoliške prosvete in Slovensko prosveto.

Ugrabitev, ugrabljanja in molk Uršič, rojen leta 1908, se je kot primorski emigrant uveljavil v ljubljanskem krogu mlajših liberalnih novinarjev in politikov. Po vojni se je umaknil na Koroško in nato v Italijo. Pridružil se je organizaciji TI-GR in v Gorici pobudnikom samostojne politične stranke Slovenske demokratske zveze. V sklopu zveze je postal urednik tednika Demokracija, ki je začel izhajati aprila le-

ta 1947. V svojih člankih je izpostavil prepričanje, da diktatura proletariata ne more biti ljudska demokracija in ne more biti svoboda, ker ne priznava demokratičnih svoboščin vsem. 31. avgusta 1947 je bil ugrabljen in je izginil neznano kam.

Slovesnost, ki je potekala na Trgu svobode pred spominsko ploščo na pročelju njegove rojstne hiše, je uvedla slovenska himna, ki jo je zapel mešani pevski zbor Sv. Anton iz Kobarida.

Po pozdravih kobariškega župana Marka Matajurca, predsednika Krožka Anton Gregorčič iz Gorice Bernarda Spazzapana (»Uršič je gotovo trpel zaradi fašizma in je umrl zaradi komunizma,« je med drugim poudaril) in predsednika Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve VSO – Severna Primorska Janka Volariča (»Sedmo prevzel zgodovinar Jernej Vidmar, kateremu so organizatorji dali nalogo, da pove glavne dogodke z Uršičeve življenjske poti.

Glede njegovega izginotja je dejal, da je jugoslovanska tajna policija Udba dobra dva tedna pred priključitvijo Primorske k Jugoslaviji izkoristila veselico v Kobaridu, da je izvršila ugrabitev, ki je imela velik odmev: »Po izginotju so se pojavila številna ugrabljanja, domneve, govorice o njegovih usodi, vodstvo Slovenske demokratske zveze je takoj posumilo, da je bila za Uršičevo izginotje kriva Udba oziroma jugoslovanski komunistični režim, Uršičeva mati pa se je s prošnjo obrnila tudi

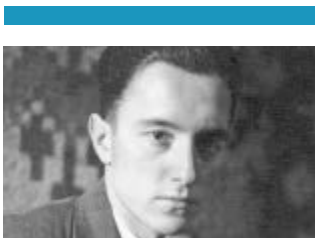
Slovesnost Slavnostni govor je imela državna sekretarka Helena Jaklitsch FOTO NM

na maršala Tita, vendar ni dobila odgovora.«

Uršičevo izginotje je dolga desetletja ostalo zavito v skrivnost, odgovori na vprašanja, kdo je organiziral ugrabitev, kdo je pri njej sodeloval, kako in kdaj je Uršič umrl ter kje je pokopan, so začeli vsaj delno prihajati po padcu jugoslovanskega komunizma leta 1991. Danes, je povedal Vidmar, ostaja še vedno neznan kraj Uršičevih posmrtnih ostankov.

Spoštovati drugače misleče Zbrane je nagovoril tudi Uršičev nečak Marko Uršič, ki se je rodil in živi v Vidmu. Državna sekretarka Helena Jaklitsch je v svojem nagovoru poudarila: »Andrejeve

misli o demokraciji so tehtne, še vedno aktualne. Ko nečukano hrepenimo po tem, da bi v naši državi končno v polnosti zaživel pravo demokracijo, bi bile njegove misli lahko prava spodbuda. Ob tem je seveda pričakoval, da vsak misli s svojo glavo, terja kritično mišljenje, lastno razsodnost, osebno prepričanje, obenem pa svojega mišljenja ne vsiljuje drugemu, temveč ga spoštuje. Toda še bolj kot njegove besede bi bila za mlade spodbuda njegovo življenje in njegova premočrtnost. Ker ni bil le mož besed, temveč dejanj. Nikoli ni omahoval, ko je šlo za narod, pravičnost, za vrednote demokracije. Postavil se je za tisto, kar je bilo prav.« **N.M.**

Izginuli Andrej Slavko Uršič

Prenos ranjenih partizanov zgled nesebičnosti in požrtvovalnosti

Spominski dogodek Slovesnosti in 43. pohod po poteh prenosa ranjencev bolnišnic Franja in Pavla

VOJSKO Na več lokacijah med Trnovskim gozdom in Vojskim so v soboto potekale spominske slovesnosti in 43. pohod po poteh prenosa ranjencev bolnišnic Franja in Pavla. Pohod se je začel zgodaj zjutraj, sledila je svečanost na Hudem polju pri bolnici Pavla, pozneje na Vojšici, sklepna spominska slovesnost je bila na Vojskem.

Približno tristo ljudi se je udeležilo 43. srečanja ranjencev in osebja Slovenskih vojaških partizanskih bolnišnic Pavla in Franja na Hudem polju. Navzoči so bili praporščaki druženj vojnih invalidov ter združenj borcev in domoljubnih organizacij. Uvodoma je bilo poudarjeno, da se »danes spominjamo tistih, ki so z narodnoosvobodilnim

bojem utemeljevali našo sedanjost«, še posebej pa osebja partizanskih bolnišnic Franja in Pavla. Predsednik Društva vojnih invalidov Severne Primorske (DVISP) Valter Adamič je izpostavil, da se z današnjimi vojnimi in vojnimi zločini ustvarjajo novi vojni invalidi, nove bolečine, novo trpljenje. Povedal je, da so na Severnem Primorskem še živeči štirje vojni invalidi iz tistih časov, »ostali so pa še vedno v nas v spoštovanju in ohranjanju človeških vrednot partizanskega zdravstva.«

Ob pevskih nastopih so sledili podelitev priznanja za zasluge pri ohranjanju vrednot in spominov partizanskega zdravstva Ingrid Kašča Bucik ter govora župana Idrije Tomaža Vencelja in

Na Hudem polju Praporščaki združenj borcev in veteranov DVISP

predsednika območnega združenja vojnih invalidov FJK Pinerina Violina, ki je poudaril, da mu je v veliko čast, da se tu pokloni spomenu na vse, ki so v tež-

kih zgodovinskih časih izkusili trpljenje, žrtvovanje in izgnanost. Slavnostni govornik je bil Marko Lah, sin Pavle Jerine Lah, po kateri nosi bolnišnica ime.

Pavla bi lahko ostala v mestu, a je pri 29 letih prevzela vlogo nekakšnega zdravstvenega menedžerja pri partizanih v Trnovskem gozdu.

Marsičesa bi se lahko naučili

Na zaključni slovesnosti na Vojskem je slavnostni govornik, predstojnik kliničnega oddelka za Hematologijo UKC Ljubljana Samo Zver, poudaril je, da bi se lahko od ljudi, ki so pred 82 leti brez plačila, brez pričakovanja priznanja ter predvsem brez pritoževanja premagovali ogromne razdalje ter pomagali ranjenim tovarišem, marsičesa naučili tudi danes. Podelili so priznanji Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije: srebrno je prejela Krajevna skupnost Vojsko, bronasto pa 90-letni Viktor Šen, najstarejši udeleženec pohoda, poroča primorskival.si.

Avgusta leta 1944 se je začel zahteven prenos ranjencev iz bolnišnice Franja proti Vojskemu. Na Hudem polju so se jim pridružili še oskrbovanci bolnišnice Pavla in premičnih bolnišnic. Skupno so po dolgi poti do Loške doline evakuirali skoraj sto ranjenih in bolnih.

Zahtevno gorsko reševanje v steni

Karnijske Alpe

FORNI AVOLTRI V skupini Peralba-Avanza v Karnijskih Alpah je v soboto potekala zahtevna reševalna akcija, pri kateri je sodelovalo približno dvajset gorskih reševalcev. Alpinist je plezal kot prvi v navezi po južni steni gore Cima della Miniera, ko se je nanj zrušil skalni stebriček, ki ga je zadel v nogo in povzročil močno krvavitev. Soplezalec ga je kljub težavnemu dostopu dosegel in mu poskusil pomagati. Poškodovano nogo sta zasilno prevezala.

Operativni center Sores je na območje poslal reševalce iz kraja Forni Avoltri in Plodna, finančno policijo ter reševalni helikopter. Reševanje je zaradi nizke oblačnosti in občasnega dežja močno ovirala slaba vidljivost. Po približno dveh urah je helikopterju uspelo izkoristiti delno razjasnitev. Helikopterski reševalci so okoli 15.30 poškodovanega alpinista rešili s stene in ga prepeljali v bazni tabor, kjer so ga oskrbeli zdravniki gorske reševalne službe. Nato so ga prepeljali v bolnišnico v Vidmu.

Drugi plezalec je ostal v steni in so ga reševalci rešili šele okoli 18.30. Druge ekipe so se medtem povzpele v višino in namestile približno 200 metrov fiksni vrvi ter se pripravile tudi na možnost reševanja brez helikopterja. Ko se je med oblaki ponovno odprla vrzel, pa so alpinista rešili z drugim helikopterjem.

Najbolj vroče poletje od začetka meritev

DUNAJ V Avstriji so letos doživeli najbolj vroče poletje od začetka meritev. Na več kot 100 merilnih postajah so med poletjem zabeležili temperaturne rekorde, živo srebro je prvič od začetka meritev tudi preseglo 41 stopinj Celzija. Hkrati je v državi do avgusta padlo najmanj padavin od začetka meritev leta 1858, poroča STA.

Glede na podatke avstrijske službe za geologijo, geografiko, klimatologijo in meteorologijo Geosphere je bila povprečna temperatura zraka v letošnjem poletju za 2,6 stopinje Celzija višja od povprečja v obdobju od leta 1991 do 2020 in za 4,4 stopinje višja od povprečja v obdobju med letoma 1961 in 1990.